

ထိုသို့ ဝန်ခံတော်မူပြီးနောက် အရှင်ဝါသေဋ္ဌာဘိဝံသ ဆရာတော်သည် တနှစ်ခန့် ပါဠိ အဋ္ဌကထာ ဋီကာတို့ကို ရှာဖွေကြည့်ရှုပြီးမှ ဤနိဿယသင်ကို -၁၃၂၄-ခုနှစ်တွင် ရေးသားတော်မူလေသည်။ ဤနိဿယသင်ကို ဆရာတော် ရေးသားစေရာမှာပင် တော်လှန်ရေးအစိုးရ တက်လာ၍ ဗုဒ္ဓသာသနာအဖွဲ့အက်ဥပဒေကို ဖျက်သိမ်းပြီး စုံစမ်းစစ်ဆေးရေး ကော်မတီက ဆက်လက်အုပ်ချုပ်လေရာ ဆရာတော်ဦးဝိသုဒ္ဓိ အရှင်မြတ်သည် ထို ကော်မတီဝင်ဖြစ်ကြသော သတိုးသိရိသုဗ္ဗ ဥက္ကဋ္ဌကြီး ဦးလွန်းတော် (ကွယ်လွန်သူ)၊ အဖွဲ့ဝင် စည်သူ ဦးဘခင်၊ အတွင်းရေးမှူး ဦးလှဖောင် (အမ်အေ)၊ တို့အား ဤနိဿယသင်အကြောင်းကို မိန့်တော်မူရာတွင် သာသနာတော်ကို ကြည်ညိုရင်းရှိကြသော ကော်မတီဝင်လူကြီးတို့ကလည်း ဝမ်းမြောက်ဝမ်းသာပင် ဆရာတော်၏ ဩဝါဒကို ခံယူလျက် နိဿယသင်ရေးပြီးသောအခါ ဗုဒ္ဓသာသနာအဖွဲ့ ပုံနှိပ်တိုက်မှာပင် ရိုက်နှိပ်ပါမည့်အကြောင်း ဝန်ခံလျှောက်ထားကြလေသည်။

ဓမ္မာစရိယဖြစ်တော်မူသော ရွှေကျင်နိကာယ ဓမ္မသေနာပတိ အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ အဘယာရာမဆရာတော်၏ ထုတ်ဖော်ချီးကျူးမှုကိုပင် ခံယူရသော ပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်တော်မူသည်။ အစိုးရစာချုပ်စာရင်း စာပေးပွဲ၌ တနှစ်တည်းဖြင့် -၉-ကျမ်းလုံးကို ပြေဆိုအောင်မြင်တော်မူသဖြင့် ဓမ္မာစရိယသိရောမဏိဘွဲ့ကို ရှေးဦးဆုံး ခံယူရရှိတော်မူသော ပုဂ္ဂိုလ်လည်းဖြစ်တော်မူ၏။ ပါဠိတော် အဋ္ဌကထာ ဋီကာတို့၌ နှစ်ပတ်၌ ဟဂဓ၊ သက္ကတ ဗျာကရုဏ်းကျမ်း၊ ကောသကျမ်း၊ ကာဗျကျမ်း၊ စသည်တို့၌လည်း အထူးကျမ်းကျင်တော်မူလေသည်။ ထိုသို့ ဟဂဓ၊ သက္ကတ စွယ်စုံရ၍ အဖက်ဖက်မှ စိတ်ချရသောကြောင့်ပင် ဆရာတော်ဦးဝိသုဒ္ဓိသည် ဤဆရာတော်ကို ပရိတ်ကြီးနိဿယသင်ရေးသားရန် တိုက်တွန်းတော်မူခဲ့ခြင်း ဖြစ်လေသည်။

ပုံနှိပ်ခြင်း။ ဆရာတော် အရှင်ဝါသေဋ္ဌာဘိဝံသသည် ဤနိဿယသင်ကို ရေးသားပြီးစီးသောအခါ လက်ရေးမူချောကို ဆရာတော်ဦးဝိသုဒ္ဓိထံ ပို့ခဲ့လေသည်။ ဆရာတော်သဘောကျ သင့်လျော်သည် ထင်သလို ပြင်ဆင် နှုတ်ပယ် ပြည့်စွက်ရန်လည်း လျှောက်ထားခဲ့သည်။ ဆရာတော် ဦးဝိသုဒ္ဓိသည် နိဿယသင်ကို မိမိကိုယ်တိုင် အချိန်ယူကာ ကြည့်ရှုသုံးသပ်စိစစ်လေသည်။ ဇေဂ္ဂသုတ် ဂုဏ်တော်ဖွင့်အရာ၌ မူလရေးသားထားသည်မှာ ကျမ်းလွန်းနေသဖြင့် ယင်းအခဏ်းကို စာဖတ်သူတို့၏ အကျိုးအတွက် အကျယ်ပြင်ဆင်ရေးသားရန် တိုက်တွန်းပြန်သည်။ အရှင်ဝါသေဋ္ဌာဘိဝံသလည်း တိုက်တွန်းသည့်အတိုင်းပင် ဂုဏ်တော်ဖွင့် အခဏ်းကို အကျယ်ရေးသား ပေးပြန်လေသည်။ ဆရာတော်ဦးဝိသုဒ္ဓိသည် မိမိကြည့်ရှု သုံးသပ်ပြီးနောက် စစ်ကိုင်းတောင် အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ အနိစခန်းဆရာတော်၊ ရန်ကုန်မြို့ အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ မဟာစည်ဆရာတော်၊ ပုသိမ်မြို့ မောင်းထောင်ဆရာတော်၊ တို့နှင့် ၃-စာပြင်ပူးချုပ် ဝဏ္ဏကျော်ထင် ဦးဘသန်းတို့ အထံသို့ ကြည့်ရှုစစ်ဆေးပေးပါရန်

ပို့ပြန်လေသည်။ ထိုပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် ကြည့်ရှုစစ်ဆေးပြီးနောက် “ရှေးက ဤပရိတ်ကြီးနိဿယ သင်မျိုး မထွက်ပေါ်ဘူးသေးသည့်ပြင် မှတ်သားဖွယ် အဓိပ္ပါယ်များ ပါရှိသဖြင့် အလွန်ပြည့်စုံ ကောင်းမွန်သော ကျမ်းဖြစ်၍ အလျင်အမြန် ပုံနှိပ်သင့်ကြောင်း” မှတ်ချက်ဖြင့် ပြန်လည်ပေးပို့တော်မူကြသည်။ ယင်းပုဂ္ဂိုလ်လေးဦး အကြိမ်ကြိမ် စစ်ဆေးပြီး မှတ်ချက် ပုံနှိပ်ရန် အလျှော့ ဗုဒ္ဓသာသနာအဖွဲ့ ပုံနှိပ်တိုက်သို့ ပို့ခဲ့လေသည်။ ပုံနှိပ်တိုက်မှ စစ်ဆေးရန် ပို့ပေးသော ပုံနှိပ်မှုကြမ်း (ပရ)ကိုလည်း ဆရာတော်ဦးဝိသုဒ္ဓိသည် ပါဠိဝိသောကအဖွဲ့ဝင် ဆရာတော်တို့နှင့်အတူ တည်းဖြတ်ပြင်ဆင်တော်မူသည်။ အကိုး ကျမ်းညွှန်းများကိုလည်း ဝိသောဓကအဖွဲ့ဝင်များအား ရှာဖွေထည့်သွင်းစေလေသည်။

ထိုသို့ ပါဠိဝိသောက အဖွဲ့ဝင်ဆရာတော်တို့ ပြင်ဆင်ပြီး မှတ်ပင် ထပ်မံတည်းဖြတ်ရန် တိပိဋကပါဠိမြန်မာအဘိဓာန်ဌာန နာယက အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ စစ်ကိုင်းတောင်ရိုး အောင်မြော်စံဆရာတော် ဦးဉာဏတ္တရ အရှင်မြတ်အား အပ်နှင်းပြန်လေသည်။ ဆရာတော် ဦးဉာဏတ္တရလည်း မိမိ၏ ပင်ပန်းဆင်းရဲမှုကို ပမာဏမပြတ် နိဿယသင်ကျမ်းစာ ကောင်းမွန်သည်ထက် ကောင်းမွန်ရေးကိုသာ ရှေးရှုလျက် ပါဠိတော် အဋ္ဌကထာ ဋီကာတို့နှင့် ထပ်မံတိုက်ဆိုင်ကာ အပြီးသတ်တည်းဖြတ်သုတ်သင် ပြင်ဆင်တော်မူလေသည်။ ဆရာတော်တည်းဖြတ်ပြီး မှတ်ချက်အချောရိုက်ရန် ပုံနှိပ်တိုက်သို့ ပြန်ပို့လေသည်။ ဤနိဿယသင်ကျမ်းသည် ကျမ်းဂန်နှစ်ပတ်သော ဇာတ်ဆရာတော်တပါး၏ လက်ရာဖြစ်၍ စာဖတ်သူတို့ လိုလားသော ဘာသာရေး ဗဟုသုတ အပိုပိုတို့ကို ပြည့်စုံစွာပေးမည့် ကျမ်းဖြစ်ပေသည်။ ဤကျမ်း၌ ပရိတ်ကြီးပါဠိတော်၊ ၎င်းနိဿယ၊ မြန်မာစကားပြေအဓိပ္ပါယ်ဖွင့်ပြချက်ဟု အဆင့်လေးဆင့်ခွဲ၍ ရေးသားထားလေသည်။ ပရိတ်ကြီး

ပါဠိတော်မှာ အချို့ အနည်းငယ်သော နေရာတို့မှ လွဲ၍ ဗုဒ္ဓသာသနာအဖွဲ့မှ ရိုက်နှိပ်သော ဆဋ္ဌသံဂါယနာတင် မူပိုင်ဖြစ်လေသည်။ နိဿယ၌ကား လင်္ကာနက်များကို များစွာ အသုံးပြုပုံ စကားချောဟောရုံမျှသာ ကာရန်ယူ၍ ရေးသားထား၏။ ဇေဂ္ဂသုတ်လာ ရတနာသုံးပါး ဂုဏ်တော်ပြု ပါဠိတို့၌မူကား ပါဠိရော အနက်ပါ ကျက်မှတ်၍ ရွတ်ဖတ်သရဏ္ဍာယ်နိုင်စေရန် ရည်သန်လျက် အဓိပ္ပါယ်များစွာ ပါဝင်သော လင်္ကာနက်တို့ကို ရေးသားထား၏။ အနက်ပေးရာ၌လည်း အဖွင့်အဋ္ဌကထာ ဋီကာများနှင့် ကိုက်ညီစေလျက် စနစ်တကျပေးထားလေသည်။ စကားပြေကိုလည်း အကျယ်မချဲ့တော့ပဲ ပါဠိလျှောက်မှုသာ ရေးသားထားရာ ထိုစကားပြေတို့ကို စုပေါင်းလိုက်လျှင်ပင် ပရိတ်ကြီး မြန်မာမြန် ကျမ်းစာကျမ်းဖြစ်တော့သည်။

အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်ပြချက်ကား ဤကျမ်း၏ အသက်ပင်ဖြစ်သည်။ ဆရာတော်သည် ဤအခဏ်း၌ သဒ္ဓါပုဒ်ပါဠိ အဆုံးအဖြတ်၊ အနက်အဆုံးအဖြတ်တို့ကိုပါ ထည့်သွင်းရေးထားလေသည်။ ဟဂဓ၊ သက္ကတ နှစ်ဌာနလုံး၌ ကျမ်းကျင်သော ဆရာတော်၏ လက်ရာဖြစ်၍ ဤနိဿယသင်၌ ပါဝင်သော သဒ္ဓါအနက် အဆုံးအဖြတ်များမှာ ထူးခြားလျက်ရှိကြ၏။ ထို့ပြင် အပွမ်းဂါထာ မသည်တို့၌ ပါသော ပုဒ်ပါဠိတို့ကို ဆုံးဖြတ်ရာတွင် ဆရာတော်သည် မူလရေးသားရင်းဖြစ်သော ပုဂ္ဂိုလ်၏အလိုကျ ဖြစ်နိုင်သမျှဖြစ်အောင် ဆုံးဖြတ်ထားသည်ဖြစ်ရာ ဆရာတော်၏ အဆုံး အဖြတ်များမှာ ထူးခြားလျက်ရှိလေသည်။ (သောတု မဂ္ဂံ သမဂ္ဂံ အဆုံးအဖြတ် နှာ၅၃၊ နှီးသတ် အဆုံးအဖြတ် နှာ-၆၂၊ ယဒ္ဓိအဆုံးအဖြတ်၊ နှာ-၃၅၉ ၊ မဟဿာသာ အဆုံးအဖြတ်၊ နှာ-၅၉၃၊ စသည်ကြည့်ပါ) ထို့ပြင် ကျမ်းဂန်တို့၌ အသုံးများသော ဝါ-သဒ္ဓါ၏ သမုဂ္ဂည်းအနက် ၊ ဝိကပ်အနက်တို့ကိုပင် အကျယ်ဖွင့်ဆို ရေးသားပြန်ရာ (နှာ- ၂၃၄) စာရှုသူ ရှင်လူအများတို့မှာ ခရီးသွားရင်း အခန့်သင့် ရွှေအိုးကြီး တွေ့ရသကဲ့သို့ ပရိတ်ကြီးနိဿယကို ဖတ်ယင်းပင် သဒ္ဓါဆိုင်ရာ ဗဟုသုတများကို အားပါးတရ ဆည်းပူးခွင့် ရကြရမည် ဖြစ်ပေသည်။ (ပါဠိသဒ္ဓါ မတတ်သူတို့ကား ထိုသို့သော သဒ္ဓါဆိုင်ရာ ရှင်းလင်းရေးသာချက်များကို ကျော်၍ ကြည့်ရှုကြရန် ဖြစ်ပေသည်။)

အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်ရာတွင်လည်း ဆရာတော်သည် အတော် ကျယ်ဝန်းစွာ ရေးသားထားသည်ကို တွေ့ရှိနိုင်ပေသည်။ ပရိတ်ကြီးနှင့်စပ်၍ မှတ်သားဖွယ် အဓိပ္ပါယ် အချက်အလက်၊ ဝတ္ထု ၊ ဥဒါဟရုဏ်၊ ပုံသက်သေ အမျိုးမျိုးတို့ကို ပါဠိ အဋ္ဌကထာစသော ကျမ်းဂန်တို့မှ ထုတ်နုတ်၍ ဆိုင်ရာဆိုင်ရာ ထည့်သွင်း ရေးသားထားပေသည်။ ခေတ်ပုဂ္ဂိုလ်တို့အတွက် အချို့သော ပြဿနာများဝယ် အကျယ် ရှင်းလင်းပေးရန်ရေးသားထား၏။ (နတ်၊ နတ်ပြည်၊ ရှိ၊ မရှိ၊ ပြဿနာ နှာ ၂၃၄-စသည်များ) ထို့ပြင် နတ်ပူဇော်ပသမှုနှင့် ပတ်သက်၍ ညွှန်ကြားချက် (နှာ ၂၄၂) မျက်လုံးလှလိုသူတို့ လိုက်နာသင့်သော အကျင့် (နှာ-၁၉၈) သစ္စာစကားအကြောင်း ရှင်းလင်းချက် (နှာ-၂၅၃) မင်္ဂလာအား၏ ကမ္ဘာပျက်မည်ကိုပင် ဖန်တီးနိုင်သော စွမ်းရည်အကြောင်း (နှာ ၂၆၉) စသည် များစွာသော ဗဟုသုတတို့ကိုလည်း ပြဆိုထားရာ စာဖတ်သူတို့သည် ဤနိဿယသင် တကျမ်းတည်း၌ပင် ဘာသာရေးဆိုင်ရာ ဗဟုသုတ အပြားပြားတို့ကို ဆည်းပူးခွင့် ရကြမည်ဖြစ်၏။ ဇေဂ္ဂသုတ် အဖွင့်၌လည်း ဘုရားဂုဏ်တော် ၊ တရားဂုဏ်တော် ၊ သံဃာဂုဏ်တော်တို့ကို အကျယ်ဖွင့်ဆို ရေးသားထားရာ ယင်းရေးသားချက်ပင် ဂုဏ်တော်ဖွင့် ကျမ်းစာစောင်သဖွယ် ဖြစ်တော့သည်။

သို့ဖြစ်လေရာ ဤနိဿယသင်ကား နိဿယမည်ကာမတ္တ မဟုတ်ပေ။ ပရိတ်ကြီးပါဠိတော်၏ အနက်များကို ရေးသားထားသဖြင့် “ပရိတ်ကြီးနိဿယ” လည်းဟုတ်၏။ ပရိတ်ကြီးပါဠိတော်၌ ပုဒ် ပါဠိ အနက် အဓိပ္ပါယ်ဆိုင်ရာ အဆစ်အဖုတ်တို့ ပြေရှင်းထားသဖြင့် “ပရိတ်ကြီး ဂဏ္ဍီ” ဟုလည်း ဆိုသင့်၏။ ပရိတ်ကြီးကို မြန်မာဘာသာအားဖြင့် အကျယ်ဖွင့်ပြသော ကျမ်းဖြစ်၍ “ပရိတ်ကြီး မြန်မာဋီကာ” ဟုလည်း ခေါ်နိုင်သော ကျမ်းဖြစ်၏။ အချုပ်အားဖြင့် ဆိုရလျှင် ပရိတ်ကြီးနှင့်စပ်၍ သိမှတ်ဖွယ် ကုန်အောင် အစုံစုံတို့ကို စုပေါင်းရေးထားသော ကျမ်းဖြစ်၍ “ပရိတ်ကြီးစွယ်စုံကျမ်း” ဟုပင် အမည်ပေးသင့်သော ကျမ်းစာတစောင်ဖြစ်ပေသည်။

အာသိသ။ ပရိတ်ရွတ်ခြင်း အလေ့သည် မြန်မာနိုင်ငံ၌သာ ရှိသည်မဟုတ် ၊ သီတိုဠ် ၊ ယိုးဒယား စသော အခြားဗုဒ္ဓဘာသာဝင် နိုင်ငံတို့၌လည်း ရှိသည်ပင်။ သီတိုဠ်ကျွန်း၌ ယနေ့တိုင် ညဉ့်လုံးပေါက်ရွတ်သော ပရိတ်ပွဲများကို ကျင်းပလေ့ရှိကြ၏။ ဆိုခဲ့ပြီး နိုင်ငံတို့ဝယ် ပရိတ်ရွတ်ရာ၌ အသံနေ အသံထား အချီအချညီညွတ်ညွတ် ရွတ်ကြသဖြင့် သာယာနာပျော်ဖွယ် ကြည်ညိုဖွယ်ရှိလေသည်။ မြန်မာနိုင်ငံမှာကား များသောအားဖြင့် ပုဒ် ပါဠိ အက္ခရာ အဖြတ်အတောက် အချီအချညီညွတ်မှု မရှိပဲ၊ မိမိတို့ ငယ်စဉ်က သင်ခဲ့ရသည့်အတိုင်း ရွတ်လေ့ရှိကြရာ နာယူသူတို့အဖို့ ကြည်ညိုဖွယ်ရာ ဖြစ်သင့်သလောက် မဖြစ်ပဲ ရှိရလေသည်။

သို့ဖြစ်၍ ဤအမြစ်ကို လိုလားတော် မမူကြသော အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ ဆရာတော်ဦးဝိသုဒ္ဓိအပျားရှိသည့် ကမ္ဘာအေး ဇမ္ဗူဒီပကျောင်းဆောင်၌ သီတင်းသုံး နေထိုင်လျက်ရှိကြသော ဆဋ္ဌသံဂါယနာ ပဋိဝိသောကဆရာတော်တို့သည် ရှေးဦးစွာ ဇမ္ဗူဒီပကျောင်းဆောင်၌ ညီညာစွာ ဖြတ်တောက်လျက် စမ်းသပ် ရွတ်ဆိုကြပြီးမှ ထိုရွတ်ဆိုသည့်အတိုင်း တကြောင်းလျှင် တကြိမ်ကျ ဖြတ်တောက်လျက် ပရိတ်ကြီးပါဠိတော်ကို ပြင်ဆင်တော်မူခဲ့ကြပြီး ဗုဒ္ဓသာသနာအဖွဲ့ အား “ပရိတ္တပါဠိ” အမည်ဖြင့် ရိုက်နှိပ်ထုတ်ဝေစေတော်မူကြလေသည်။ တကြောင်းဆုံးလျှင် တခါရပ်နားရန် အစီအစဉ်ဖြင့် ပြင်ဆင်ရိုက်နှိပ်အပ်သည့် ယင်းပရိတ္တပါဠိအတိုင်းပင် ဇမ္ဗူဒီပကျောင်းဆောင်၌ ညဉ့်စဉ်ညဉ့်တိုင်း ရွတ်ဖတ်တော်မူကြလျက် ရှိကြလေသည်။ တနိုင်ငံလုံးရှိ လူရှင်ရဟန်းတို့လည်း အလားတူစွာပင် အဆိုပါ ပရိတ္တပါဠိစာအုပ်ကို လက်စွဲပြုလျက် ပရိတ်ကို ညီညီညာညာ သာယာနာပျော်ဖွယ်ဖြစ်အောင် ရွတ်ဆိုကြလိမ့်မည်ဟု ဆရာတော်တို့ အာသိသထားကြလေသည်။ ဤသို့လျှင် ပရိတ်ကို ညီညာစွာ ကြည်ညိုဖွယ်ရှိအောင် ရွတ်ကြစေလိုသော အာသိသကြောင့် ပရိတ္တပါဠိ (ပရိတ်ကြီးပါဠိတော်) စာအုပ်ငယ်ပေါ်ထွက်ခဲ့ရ၏။ ပရိတ်ကြီး၏ အနက်အဓိပ္ပါယ်ကို ပြည့်ပြည့်ဝဝ ဖတ်ရှု

အရှင်ဝါလကနန္ဒာဘိဝံသ
ပရိယတ္တိသာသနတိတ ဓမ္မာစရိယနှင့်
သာသနဇေသိရိပဝရဓမ္မာစရိယ
ဇမ္ဗူဒီပကျောင်းဆောင်
သီရိမင်္ဂလာကုန်းမြေ ကမ္ဘာအေး ။
၁၃၂၅-ခု ၊ တပို့တွဲလဆန်း (၆)ရက်
၂၅-၁-၆၆